

TAMPERE.
FINLAND

Tampella

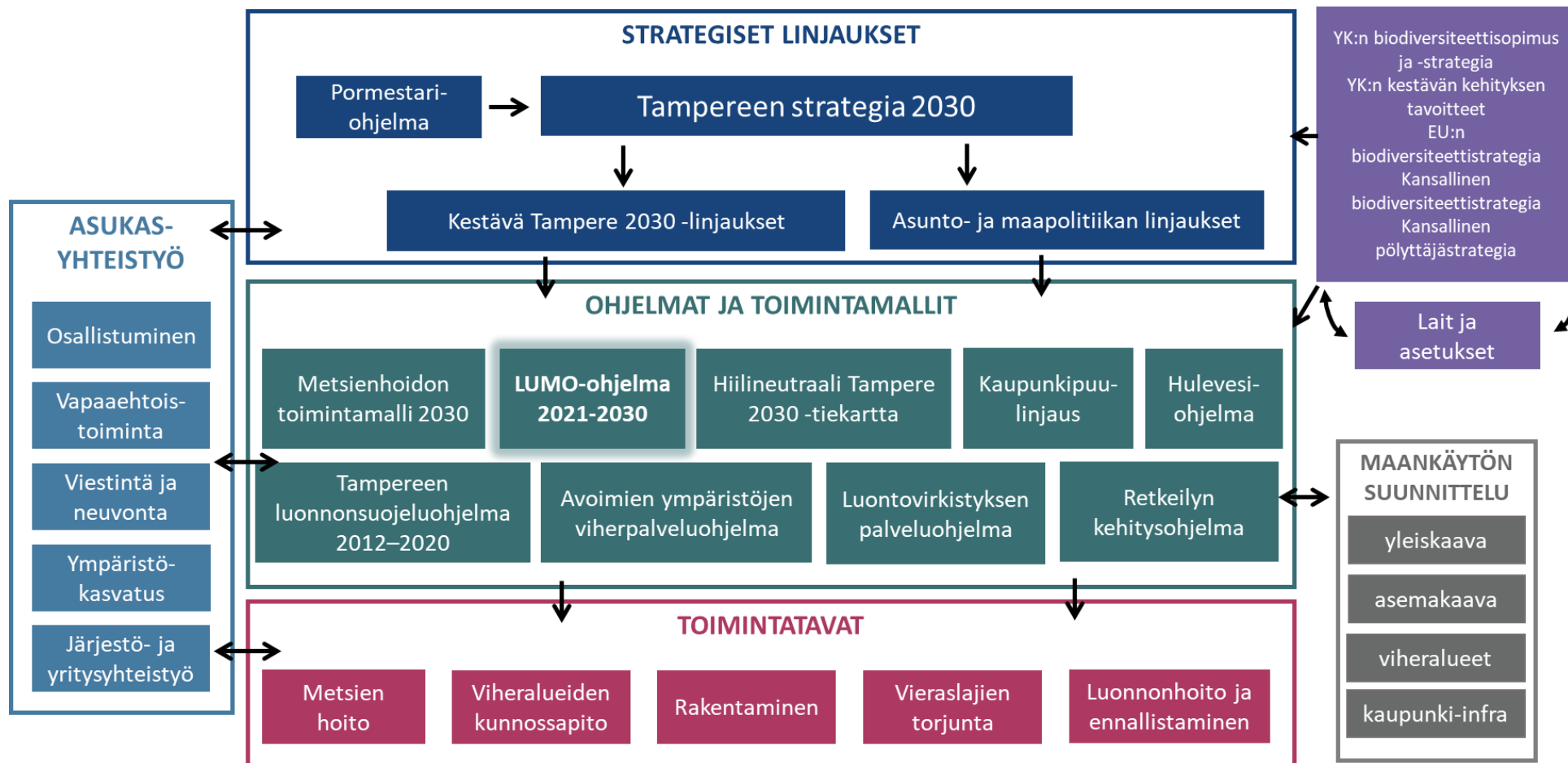
TAMPEREEN LUMO-OHJELMA

2021-2030

Luontokunnat - Kuntatalo 17.5. 2023

Kati Skippari, ympäristöpäällikkö

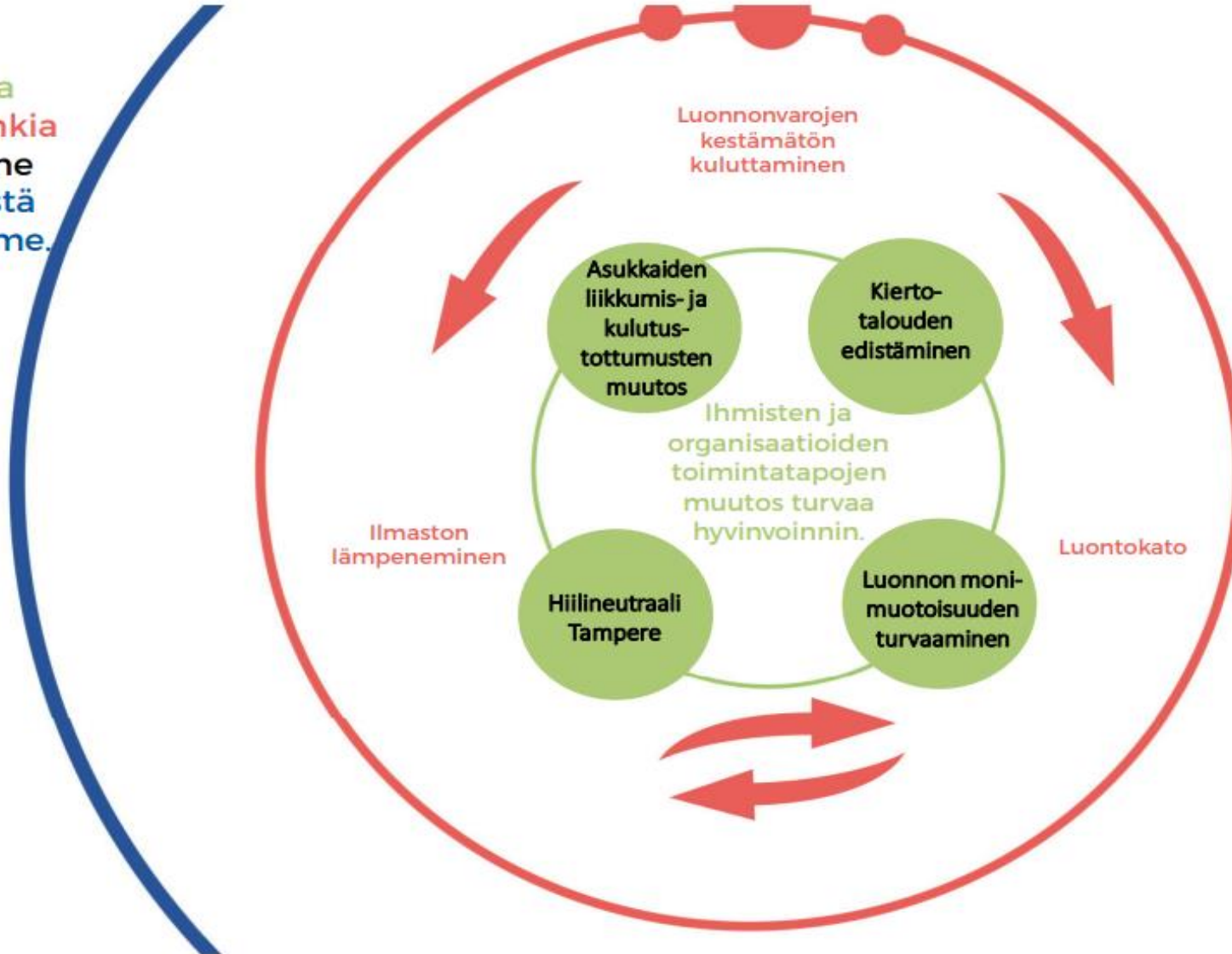
LUMO-ohjelman kytkeytyminen kaupungin linjauksiin ja toimintamalleihin

- Toimenpiteissä on huomioitu kaupungin muut linjaukset, toimintamallit ym. ja niitä on täydennetty ja tarkennettu ohjelman toimenpiteissä.
- Vieraslajilinjaukset on valmistelussa sulautettu osaksi ohjelman toimenpiteitä.

Hiilineutraaleja tekoja – kehitysohjelman

Toimimalla
torjumme **uhkia**
ja etenemme
kohti yhteistä
tavoitettamme.

Luonnon kantokyvyn ja monimuotoisuuden säilyttäminen turvaa elämää, hyvinvoivaa yhteiskuntaa ja taloudellista toimintaa.

Kehitysohjelman kokonaisuudet

Hiilineutraali Tampere

- Hiilineutraali Tampere 2030 tiekartan raportointi, päivittäminen
- Ilmastobudjetti

Tavoite: Kaupungilla on yhtenäinen ilmastovaikuttamisen toimintamalli ja kaupungin ilmasto-, ympäristö- ja kiertotaloustoimet tunnetaan myös kansainvälisesti.

Luonnon monimuotoisuus

- Toimenpiteiden toteuttaminen ohjelman mukaisesti
- Luonnon monimuotoisuuden edistäminen yritysten ja asukkaiden kanssa

Tavoite: Luonnon monimuotoisuusohjelma toteutuu ja luonnon monimuotoisuus huomioidaan kaikessa kaupungin toiminnassa.

Asukkaiden liikkumis- ja kulutustottumusten muutos

- Kestävä elämäntapa ja kulutustottumukset
- Liikkumistapojen muutos
- Datan hyödyntäminen

Tavoite: Tamperelaisten tietoisuus, osaaminen ja motivaatio kestävästä elämäntavoista on lisääntynyt.

Kiertotalouden edistäminen

- Kiertotaloussuunnitelma
Omat toiminnot (ml. konserniyhtiöt) kiertotalouden mahdollistajina
- Ohjelman edetessä syntyvät uudet projektit ja osakokonaisuudet
- Ilmastokumppanuustoiminta

Tavoite: Tamperelaisten yritysten kiertotalouden mukainen liiketoimintaympäristö on parantunut ja kaupungin kiertotaloussuunnitelma toteutuu.

Kehitysohjelman
erillisrahoitus

Ohjelman valmistelu

- Ajankohta valmistelulle kaupungin luonnonsuojeluohjelman päättymisestä vuonna 2020
- Ympäristönsuojeluyksikkö valmisteli

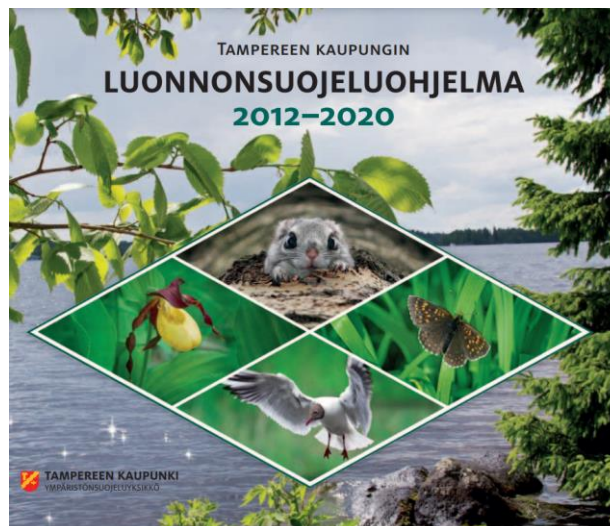
Kahdessa eri osassa:

1. Tavoitteet

- 11/2019-8/2020

2. Toimenpiteet

- 9/2020-6/2022

Tavoitteiden valmistelun periaatteet

Ohjelman alustavat tavoitteet valmisteltiin ympäristönsuojeluyksikössä seuraavia periaatteita noudattaen:

- Tavoitteen toteutumisella aitoa merkitystä monimuotoisuudelle
- Tavoitteiden toteutuminen on kaupungin toimivallassa
- Tavoitteet tukevat kansallisia ja kansainvälisiä monimuotoisuustavoitteita, sekä Tampereen kaupungin strategisia linjauksia
- Huomioivat paikalliset erityispiirteet
- Tavoitteet kestävät aikaa

Tampereen LUMO-ohjelman tavoitteet 2021-2030

1. Kaupunkiluonto on monimuotoista ja ilmastonmuutokseen sopeutuvaa
2. Uhanalaiset luontotyypit ja lajit on turvattu
3. Ekologiset verkostot ovat toimivia ja kattavia
4. Vesistöjen ja pienvesien tila on hyvä ja niiden eliöstö monimuotoista ja elinvoimaista
5. Haitallisten vieraslajien torjunta on tehokasta ja toimivaa
6. Asukkaat ja yhteisöt tuntevat lähiluontonsa arvot ja haluavat toimia niiden hyväksi

Toimenpiteiden valmistelu

- Laaja projektiryhmä kokoontui 7 kertaa, syksy 2020 – talvi 2022
- Kyselyt
 - Työntekijöille 10/2020
 - Vastaajia 42. Kaikki palvelualueet edustettuna. Tiivistelmä tuloksista tulossa ohjelman nettisivuille.
 - Avoin (asukkaille) 10-11/2020
 - yli 400 vastaajaa, raportti julkaistu kesällä 2021
 - Asiantuntijayhdistyksille 11/2020
 - 7 yhdistystä vastasi, raportti julkaistu syksyllä 2021
- Sisäiset työpajat, 19 kpl (9/2021)
- Useita esittelyitä eri johtoryhmissä
- Ohjelmaluonnos kommentoitavana 13.9.–3.10.2021
 - Palautetta 13 kpl: 2 viranomaistahoilta, 4 yhdistyksiltä
 - Palaute pääosin myönteistä, mm. ohjelman monipuolisuutta ja kattavuutta kiiteltiin.
 - Kritiikkiä mm. hallinnollisen aseman epäselvyydestä ja toimenpiteiden liittymisestä monimuotoisuuteen vain epäsuorasti
- Palautteen saannin jälkeen ohjelman rakennetta muokattiin ja selitteitä täydennettiin

Toimenpiteiden kustannusten arvioinnit

- Hiilineutraali Tampere -tiekarttaa mukaillen
- Kustannusarviot esitetään ohjelmassa toiminnan painopisteittäin, ei yksittäisille toimenpiteille
 - Arvio perustuu kuitenkin yksittäisten toimenpiteiden arvioituihin kustannuksiin niiltä osin, kun arvio on voitu tehdä
 - Arvio on viitteellinen. Kustannukset hyväksytään mm. osana vuosisuunnitelmia.
- Arvio on tehty koko ohjelmakaudelle
- Mahdollisia säästöjä tai tuloja ei ole huomioitu

TAVOITTEET	TOIMINNAN PAINOPISTEET	Toimenpiteitä, kpl			
1. Kaupunkiluonto on monimuotoista ja ilmastonmuutokseen sopeutuvaa	1.1 Huomioimme luonnon monimuotoisuuden kaupungin strategisessa kehittämisestä	3			
	1.2 Huomioimme luonnon monimuotoisuuden kaupunkisuunnittelussa ja rakentamisessa	8			
	1.3 Rikastamme kaupunkiluontoa	12			
2. Uhanalaiset luontotyypit ja lajit on turvattu	2.1 Suojellemme arvokkaita luontokohteita	8			
	2.2 Hoidamme ja ennallistamme luontokohteita	12			
	2.3 Toteutamme lajikohtaisia suojelutoimia	5			
	2.4 Kehitämme luontoarvojen huomiointia maankäytön suunnittelussa	2			
3. Ekologiset verkostot ovat toimivia ja kattavia	3.1 Tunnistamme ja määrittelemme ekologiset verkostot	2			
	3.2 Osoitamme ekologiset verkostot	3			
	3.3 Turvaamme ja kehitämme ekologisia verkostoja	5			
4. Vesistöjen ja pienvesien tila on hyvä ja niiden eliöstö monimuotoista ja elinvoimaista	4.1 Parannamme tietotasoa Tampereen vesiekosysteemeistä	2			
	4.2 Parannamme vesielinympäristöjen tilaa	4			
5. Haitallisten vieraslajien torjunta on tehokasta ja toimivaa	5.1 Ennaltaehkäisemme vieraslajien leviämistä Tampereella	4			
	5.2 Torjumme vieraslajeja järjestäytyneesti	12			
	5.3 Vahvistamme asukkaiden ja yhteisöjen roolia vieraslajien torjunnassa	6			
	5.4 Kehitämme vieraslajitiedon keruuta ja hyödyntämistä	3			
6. Asukkaat ja yhteisöt tuntevat lähiluontonsa arvot ja haluavat toimia niiden hyväksi	6.1 Kehitämme ympäristökasvatusta ja -viestintää	9			
	6.2 Edistämme vapaaehtoistoimintaa	3			
	6.3 Kehitämme kaupungin ja yhteisöjen välistä yhteistyötä	3			
	6.4 Edistämme ymmärrystä luontopääoman merkityksestä ja sen kestävästä käytöstä	2			
LUONTOPÄÄOMAN JA LUONTOTIEDON HALLINNAN TYÖKALUT					
Ekosysteemitilinpito	Luonnon monimuotoisuuden indikaattorit	Paikkatietoaineistojen hallinta	1	1	3

Esimerkki toimenpiteistä

- Kuka tekee ja koska

- Mitä tehdään ja miksi

1.3 Rikastamme kaupunkiluontoa

12. Lisätään kotimaisten luonnonkasvien käyttöä viheralueilla ja monipuolistetaan kaupunkikasvillisuuden laji- ja lajikevalikoimaa

Viheralueiden kasvillisuuden monipuolistaminen tukee hyönteislajiston sekä hyönteisravinnosta riippuvien eliöryhmien monimuotoisuutta ja elinvoimaisuutta. Kasvilajiston monipuolisuus myös edistää kaupunkiluonnon sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Vastuuyksikkö: VIHU
Yhteistyötahot: IOH, RAKSA, Infra
Aikataulu: ohjelmakaudella

13. Lisätään monimuotoisten ja erityyppisten kaupunkiniittyjen määrää

Toteutetaan erityyppisiä niitty- ja ketokokeiluja. Uusille ja kunnostettaville viheralueille lisätään niittyinä hoidettavia alueita. Kokeilujen pohjalta kehitetään toimintaa laajemmin. Niityt mahdollistavat monipuolisempaa eliölajistoa kuin nurmientäät. Merkittävä osa Suomen uhanalaisista ja uhanalaistuvista lajeista on riippuvaisia avoimista niittyelinympäristöistä.

Vastuuyksikkö: VIHU, IOH
Yhteistyötahot: YSU, Infra, RAKSA
Aikataulu: ohjelmakaudella

15. Kehitetään uusien niittyjen ja ketojen perustamisvaiheen hoitoon liittyviä kunnossapidon ohjeita

Uusien niittyjen perustamisvuosien kunnossapitoon liittyvät ohjeet ovat toistaiseksi puutteellisia. Hoidolla ohjataan uusien niittyjen ja ketojen kehittymistä haluttuun suuntaan.

Vastuuyksikkö: IOH
Yhteistyötahot: VIHU, YSU, Infra
Aikataulu: 2023

16. Pilotoidaan puistonurmien leikkaustapojen monipuolistamista

Rakennetun ympäristön kunnossapidossa kerätään kokemuksia erilaisista nurmienleikkaustavoista. Pilotointeihin kuuluvat muun muassa soveltuvilla kohteilla nurmen leikkauksen vähentäminen ja luontaisen niittykehityksen mahdollistaminen. Pilotoinnissa huomioidaan myös kokeilut kukkivien kasvien leikkauksen porrastuksesta. Toimintaa kehitetään pilotoinneista kerätyn palautteen perusteella.

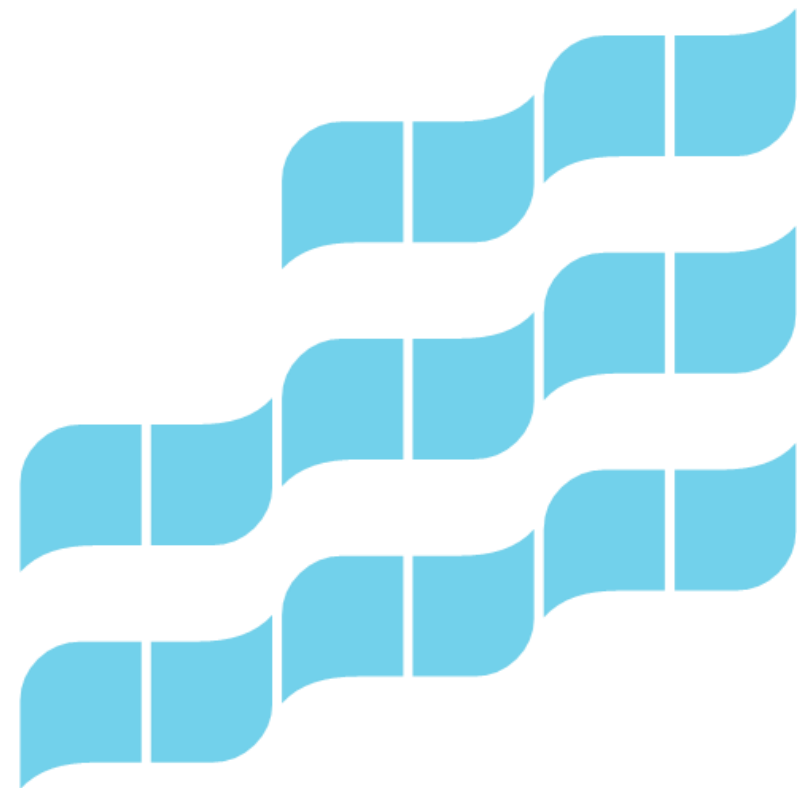
Vastuuyksikkö: IOH
Yhteistyötahot: VIHU, Infra
Aikataulu: 2022 alkaen

17. Tienpientareiden leikkauksen tarkempi ajoittaminen

Toimenpiteiden toteutus aloitetaan pilotoimalla uusia

Ohjelman toteutus

- Ohjelma toteutetaan v. 2022-2030.
- Ohjelman toteuttamiseen osallistuvat niin asukkaat kuin kaupungin yksikötkin.
- Kaupungin yksiköistä keskeisimpiä toteuttajia ovat ympäristönsuojelu, viheralueet ja hulevedet, kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, kaupunkiympäristön suunnittelu sekä ympäristökasvatusta ja viestintää toteuttavat tahot.
- Ohjelman toteutuksesta vastaa Kestävä kaupunki – palveluryhmä.
- Ohjelma toteutetaan v. 2022 - 2025 osana Hiilineutraalit teot –kehitysohjelmaa.

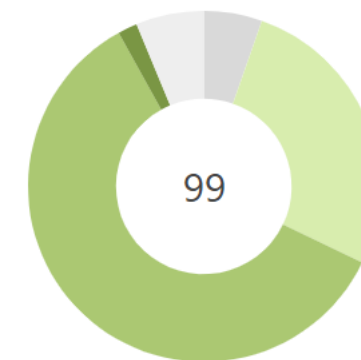

Seuranta ja raportointi – ilmasto- ja ympäristövahti

- Hiilineutraalin tiekartan ja LUMO-toimenpiteiden seuranta ja raportointi tehdään [ilmastovahdissa](#)
- Kukin vastuutaho huolehtii omien toimenpiteidensä raportoinnista ja tilan päivityksestä
- Ohjelman toimenpiteiden seuranta 3 krt/vuosi talousarvioraportoinnin yhteydessä kaupunginhallitukselle
- Seurantaindikaattoreita luonnon monimuotoisuuden todentamiselle kehitetään erityisesti 2023 aikana ympäristönsuojeluyksikön toimesta

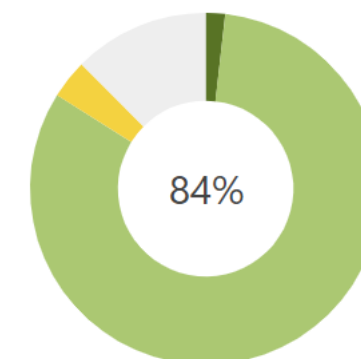
Toimenpiteiden vaiheet

Käynnistettyjen ja valmiiden toimenpiteiden määrä

Toimenpiteiden tila

Aikataulussa olevien toimenpiteiden osuus

23.5.2023

KIITOS!

www.tampere.fi/tampereenlumo

Kati Skippari

Kati.skippari@tampere.fi

p. 050-5215198